

Novovjeka metafizika

Promjena paradigme

- ♦ Spor oko univerzalija je pripremio promjenu paradigme.
 - ♦ Antropocentričnost
 - ♦ Često puta shvaćena kao stav u kojem je čovjek mjerilo svih stvari, kao oholi stav čovjeka koji uvelike precjenjuje i svoje mogućnosti i svoj položaj u redu stvorenja.
 - ♦ O tome, barem u početku, ne može biti riječi.
-

Antropocentričnost

- ♦ Što god da čovjek kaže o zbilji, mora je prije toga **spoznati**.
 - ♦ Spoznaja prethodi bilo kakvom govoru o zbilji.
 - ♦ U prvi plan dolazi spoznaja i pitanje: kako spoznajemo?
-

Spoznaja zbilje u cjelini

- ♦ Kako dolazimo do spoznaje zbilje u cjelini?
 - ♦ Spoznajemo najprije pojedinačno.
 - ♦ Sve općenito, univerzalno, ideje, norme, red, sustav - sve to čovjek unosi u zbilju.
 - ♦ Može li čovjek sve ovo unijeti u zbilju i otkriti da u njoj svemu tome nešto odgovara?
 - ♦ Tko odlučuje da se zbilja i um podudaraju?
 - ♦ Da li nam je za tako nešto potrebna treća točka, izvan zbilje i uma?
-

Mogućnost spoznaje

- ♦ Da li je ljudska spoznaja uopće u stanju spoznati cjelinu zbilje bez obzira da li spoznaja sama stvara ili otkriva podudaranje zbilje i uma?
 - ♦ Ispunja li ljudska spoznaja uvjete za takvo nešto?
 - ♦ U podnožju leži kritika spoznaje. (Kant) Ona je sadržana u antropocentričnosti.
-

Apsolutistički stav

- ♦ Čovjek je u stanju spoznati zbilju u cjelini.
 - ♦ Ono što nalazi u svojoj spoznaji poistovjećuje se s onim što nalazi u zbilji.
 - ♦ Spinoza, Leibnitz, Fichte, Schelling, Hegel
-

Skeptični stav

- ♦ Ljudska spoznajna sposobnost nije u stanju spoznati i razumjeti cjelinu zbilje.
 - ♦ Sve što spozna o zbilji u cjelini samo je slika što spoznaja stvar o zbilji, a ne zbilja sama, ne objektivna istina o zbilji.
 - ♦ Hume, francuski prosvjetitelji, Kant.
-